

Małgorzata Pasieka

Do tandemu trzeba dwojga..., czyli: Jak pracować, żeby tandem językowy stał się sukcesem

Postscriptum nr 1(47), 6-17

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O PROBLEMACH NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Małgorzata Pasieka

Do tandemu trzeba dwojga...,
czyli: Jak pracować, żeby tandem językowy stał się sukcesem

Chociaż temat tandemu językowego poruszany już był w polskiej literaturze przedmiotu kilkakrotnie¹, to jednak ta forma uczenia się nie zyskała jak dotąd w Polsce popularności. Dlatego też warto raz jeszcze przypomnieć, dlaczego ten typ pracy jest dla uczących się atrakcyjny i pod jakimi warunkami może przynieść prawdziwą satysfakcję.

Skąd wziął się ten pomysł?

Można powiedzieć, że uczenie się od *native speaker*a to najstarsza forma uczenia się języków obcych i trudno znaleźć by było dzisiaj autora tej koncepcji. Uczono się jednak najczęściej u kogoś, traktując go jako nauczyciela, a więc zdając się tym samym na treści i metody przez niego zaproponowane. Nauczyciel brał też na siebie odpowiedzialność za to, czego nauczył się jego podopieczny, zwalniając tym samym z odpowiedzialności ucznia. Taki wyraźny podział na nauczyciela i ucznia to jedna z różnic między tradycyjną formą nauczania a tym, co rozumiemy pod pojęciem tandemu językowego. Ten ostatni zrodził się w latach sześćdziesiątych XX w. w ramach współpracy niemiecko-francuskiej i szybko znalazł insty-

¹ Np. M. Pasieka, G. Krajewski: *Stacjonarny tandem językowy – o rozwijaniu kompetencji międzykulturowej*. W: „Języki Obce w Szkole” 2002, nr 3; M. Pasieka, G. Krajewski, S. Klingborn: *Tandem językowy. Teoria i praktyka na przykładzie polsko-niemieckim*. Wrocław 2003.

tuczonalne wsparcie w niemiecko-francuskim Jugendwerku². Znalazł swe miejsce także na uniwersytetach i stał się przedmiotem naukowej refleksji³. W Polsce ideę tę zaczęła w latach 90. krzewić Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (Deutsch-Polnisches Jugendwerk), a obecnie, po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, rośnie zainteresowanie nią na pograniczu polsko-niemieckim.

Czym jest tandem językowy?

Kiedy dwie osoby – pochodzące z dwu różnych obszarów kulturowych i mówiące dwoma różnymi językami – chcą wzajemnie poznawać swoje języki i kultury, mogą utworzyć parę, która będzie się regularnie spotykać, by poświęcać czas na wspólne uczenie się. Osoby te nie będą przyjmowały względem siebie postawy nauczyciela, tj. stanowiły o tym, czego i jak druga strona ma się uczyć, lecz każda z nich będzie decydowała sama za siebie. Podejmując takie autonomiczne decyzje, będzie jednocześnie brała na siebie odpowiedzialność zarówno za swoje osiągnięcia, jak i niepowodzenia. Może oczekiwać, że tandemowy partner zaakceptuje jej wybory i sama – równie pozytywnie – odpowie na wyrażone przez niego oczekiwania. Aby taką zasadę wzajemności zrealizować, trzeba z jednej strony uświadomić sobie samemu, czego się po spotkaniu tandemowym oczekuje, a następnie te oczekiwania zwerbalizować, tak aby obaj partnerzy tandemowi wiedzieli, jakie cele im przyświecają. Jak widać pojawia się tu problem wspólnego języka, który pozwoli na dokonanie tych ustaleń. Dlatego też ten sposób uczenia się skuteczny jest w wypadku osób, które opanowały już język obcy na pewnym poziomie. Jest oczywiste, że prowadzenie dialogu – a na tym w dużej mierze spotkanie tandemowe się opiera – jest tym łatwiejsze i przyjemniejsze, im sprawniejsi językowo są rozmówcy. Jednak także osoby mniej zaawansowane mają szanse skorzystać z tej formy uczenia się, choć w ich wypadku będzie to z pewnością trudniejsze. Osoby te powinny sobie jednak stawiać cele na miarę własnych możliwości, a tego – jak pokazuje praktyka – trzeba się dopiero nauczyć.

² Jest to organizacja kierująca się ideą pojednania niemiecko-francuskiego, zajmująca się wymianą młodzieżową między obu krajami. Polskim odpowiednikiem jest Polsko-Niemiecka Wymiana Młodzieży (Deutsch-Polnisches Jugendwerk), działająca od 1991 r.

³ Bogatą bibliografię dotyczącą tej tematyki można znaleźć na serwerze tandemowym Ruhr-Universität w Bochum: www.slf.ruhr-uni-bochum.de/learning/tandem-bib.html

Czy wszystkie tandemy są takie same?

Dwa główne typy tandemów językowych to indywidualne pary lub pary pracujące w ramach zorganizowanych kursów. Pierwsze z nich mają większą swobodę w organizowaniu swoich spotkań, co wymaga też większej samodyscypliny, drugie dostosowują się do organizacyjnych wymogów kursu (oznaczona godzina spotkania, proponowany temat, ewentualny udział w wieloosobowych projektach⁴). Niezależnie jednak od typu tandemu, jego uczestnicy nie ograniczają się na ogół do tej formy uczenia się i traktują tandem jako metodę wspomagającą. Można też stworzyć tandemy jedno-razowe, np. w ramach wymian szkolnych. Ponieważ jednak język polski rzadko jest nauczany w szkołach za granicą, to z góry należy założyć brak symetrii w znajomości języków u uczniów polskich i np. francuskich czy niemieckich. Nie oznacza to jednak, że tandem językowy traci w takiej sytuacji swój sens, ponieważ może zostać przeprowadzony dzięki odpowiednio przygotowanym zadaniom.

Czy autonomia oznacza, że uczestników tandemu należy pozostawić samym sobie?

Autonomia stanowi bardziej cel spotkań tandemowych niż ich punkt wyjścia. Umiejętność samodzielnego uczenia się – także języków obcych – nie jest nikomu dana z góry, lecz trzeba jej nabywać poprzez ćwiczenie i dokonywanie refleksji nad własnymi doświadczeniami. Dlatego zasadne jest wprowadzenie uczących się w zasady rządzące tandemem językowym oraz wspieranie ich, szczególnie na początku, odpowiednimi zadaniami. Wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu spotkań tandemowych pokazało, że to osoby przygotowane, a nie te „rzuczone na głęboką wodę”, potrafią czerpać większe korzyści z tego typu pracy, a tym samym i większe zadowolenie⁵, co

⁴ Projekty to zadania skierowane na uczenie się w działaniu. Na ogół stanowią zadania dla grup wieloosobowych, w których poszczególni uczestnicy uczą się pracować w środowisku dwujęzycznym, ustalając w nim najpierw swoją pozycję. Efektem tego typu pracy powinna być prezentacja wypracowanego projektu, np. gazetki kursu, informacji o najbliższej okolicy itp. Bliższe omówienie kilku projektów znaleźć można w: M. Pasięka, G. Krajewski, S. Klingborn: *Tandem językowy...*

⁵ Od ok. 10 lat w Szkole Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców Uniwersytetu Wrocławskiego odbywają się m.in. kursy letnie i jesienne łączące zaję-

z kolei wspiera ich motywację. Pomocą dla uczestników są otrzymane przez nich zadania oraz obecność konsultanta (funkcję tę pełni na ogół osoba prowadząca zajęcia tandemowe), który pomoże uczącym się w refleksji nad własnymi słabymi stronami, naprowadzi na przydatne techniki uczenia się, pomoże dokonać oceny tego, czego się już nauczyli itp. Bardziej zaawansowani językowo uczestnicy tandemu językowego zgłaszają np. bardzo często zastrzeżenia, że chcieliby zmienić partnera, ponieważ jest on słabszy językowo niż oni sami lub upierają się przy zasadzie, że każda ze stron powinna mówić wyłącznie w języku, którego się uczy, a nie w języku ojczystym. Rolą konsultanta jest wskazanie, że *native speaker* znający słabo język obcy jest nadal ekspertem w swoim własnym języku, a używanie języka ojczystego ma uzasadniony sens, ponieważ wypowiedzi rodzimego użytkownika mogą być przez uczącego się traktowane jako modelowe. Przestrzeganie tej reguły jest tym istotniejsze, im niższy jest poziom znajomości języka nabywanego.

Jak dobierać partnerów tandemowych?

Jeśli zajęcia tandemowe są zintegrowane z kursem językowym, dobrym rozwiązaniem jest codzienne dobieranie się partnerów ćwiczeń językowych drogą losowania. Pracując z różnymi osobami, uczący się poznają więcej osobniczych odmian języka i technik uczenia się, zróżnicowanych poglądów na konkretne tematy, faktów kulturowych itp. Takie rozwiązanie nie zawsze spotyka się z pełną akceptacją uczestników kursu (bardzo dużą rolę odgrywają tu kwestie zwykłej sympatii czy antypatii), jednak warto do niego przekonywać choćby dlatego, że jednorazowe spotkanie w źle dobranym tandemie nie skończy się rezygnacją z tej formy uczenia się, co na pewno się stanie, jeśli para taka miałaby współpracować ze sobą na stałe.

W wypadku tandemu indywidualnego uczący się decydują na ogół sami, z kim będą się spotykać, kierując się wspólnymi zainteresowaniami, miejscem zamieszkania itp.

cia prowadzone metodami bardziej tradycyjnymi z zajęciami tandemowymi. Równie długo trwają kursy organizowane przez GFPS - Stowarzyszenie Naukowo-Kulturalne w Europie Środkowej i Wschodniej, prowadzone według podobnego modelu.

* Podobne zajęcia od kilku lat prowadzi Szkoła Języka Polskiego UŚ w ramach letniego kolegium polsko-austriackiego w Cieszynie (przyj. red.).

Od czego powinni zacząć tandemowi partnerzy, żeby ich współpraca była udana?

W praktyce, przed przystąpieniem do właściwej pracy, partnerzy ustalają, w jaki sposób każdy z nich chce wykorzystać swój czas, a więc:

1. Zapoznają się wstępnie z zadaniem i decydują, czy będą je rozwiązywać. Może się zdarzyć także sytuacja, że uczestnicy tandemu nie będą zainteresowani zaproponowanym tematem i zrezygnują z wykonania zadania. Wtedy powinni jednak ustalić inny temat, a mają w jego wyborze dość dużą swobodę. Może to być inne zadanie ze zbioru (o ile takim dysponują) lub temat z odbytych zajęć językowych, ćwiczenia fonetyczne połączone z ćwiczeniami w czytaniu, zadanie domowe itp.
2. Uzgadniają, którym językiem chcą się posługiwać w pierwszej, a którym w drugiej połowie spotkania. Kierując się zasadą równouprawnienia, na oba języki przeznaczają się w zasadzie jednakową ilość czasu. Partnerzy mogą to jednak dobrowolnie zmienić, np. wtedy, gdy jedna ze stron jest dużo mniej zaawansowana i wykorzystanie przyznanego sobie czasu uważa za zbyt męczące. Czas trwania spotkania tandemowego ustalają sami partnerzy bądź organizatorzy tandemu, prowadzący całą grupę. Ważne jest, aby partnerzy pamiętali o tym, że to oni sami muszą pilnować swojego czasu. Jest to o tyle ważne, aby żadna ze stron nie czuła się przez drugą „wykorzystywana”.
3. Uzgadniają sposób poprawiania błędów. Jest to zadanie niełatwe, ponieważ wymaga przede wszystkim zdefiniowania dla własnych potrzeb pojęcia samego błędu, a co za tym idzie także stopnia jego tolerancji. Dopiero pracując razem, partnerzy tandemowi wypracowują własne reguły i uczą się, jak korygować cudze wypowiedzi. Prośba o poprawianie wszystkich błędów – a taką można często usłyszeć na pierwszych spotkaniach – jest właściwie niemożliwa do realizacji. Oznaczałaby ona bowiem niemożność podjęcia dialogu, ponieważ byłby on nieustannie przerywany korektami. Sensowną dolną granicą akceptowalności wypowiedzi wydaje się być jej zrozumiałość. Stopień akceptacji błędów zależy w dużej mierze od poziomu znajomości języka przez uczestniczącego w spotkaniu tandemowym *nie-nativ speaker* – im jego język obcy jest lepszy, tym bardziej pełniący rolę językowego eksperta rodzimy użytkownik języka może się skupić na szczegółach. Techniki poprawiania błędów mogą być różne: od wskazywania wprost typu: „tak nie można powiedzieć” po wyrażenie braku akceptacji gestem czy miną. Tandemowi partnerzy obserwują swoje

reakcje i uczą się je interpretować, często sami proszą o akceptację własnej wypowiedzi, upewniając się: „czy tak się mówi po polsku?”. Intymna atmosfera spotkania powoduje, że popełnione i uświadomione błędy nie prowadzą z reguły do powstania zahamowań w mówieniu u uczącego się, a osmielają też *native speaker* do podejmowania interwencji, na co by sobie w normalnej rozmowie z reguły nie pozwolił ze względu na wymogi etykiety. Jest to szczególnie ważne przy korekcie błędów z pogranicza języka i kultury, które czasami wprowadzić mogą w zakłopotanie uczestników rozmowy, szczególnie gdy odbywa się ona na szerszym forum. Jeśli są jednak omawiane w grupie dwuosobowej, to uświadomienie rozmówcy nie stanowi bolesnego doświadczenia.

Jak powinny wyglądać zadania tandemowe?

Zadanie powinno przede wszystkim motywować do zajęcia się poruszoną w nim kwestią w dwujęzycznej grupie. Jeśli osoba ucząca się może takie zadanie rozwiązać sama, to jej gotowość do poniesienia trudów związanych z pracą w tandemie znacznie osłabnie. Tak więc składnikiem koniecznym zadań tandemowych – niezależnie od ich treści – jest element interkulturowy⁶.

Ze względu na treść można podzielić zadania tandemowe na kilka kategorii: 1. rozmowa na tematy osobiste, 2. wymiana informacji, 3. prezentacja poglądów, 4. zadanie kreatywne, 5. rozmowa o języku i komunikacji⁷. Wyznacznikiem przynależności konkretnego zadania do danej kategorii jest, rzecz jasna, jego tematyczny punkt ciężkości, ponieważ bardzo często zadania występują w postaci mieszanej.

Zadania tandemowe powinny mieć z zasady charakter otwarty, tak by uczący się mieli dużą swobodę w sposobie ich rozwiązywania. Praktyka pokazuje, że właśnie takie zadania cieszą się największą popularnością, przede wszystkim w grupach zaawansowanych. W wypadku osób mniej zaawansowanych sprawdzają się zadania, w których – szczególnie w początkowym etapie zajęć tandemowych – uczący się znajdują dokładniejsze instrukcje odnośnie do sposobu rozwiązywania konkretnego zadania. Konieczne jest, by osoby początkujące dysponowały taką instrukcją także w języku ojczystym,

⁶ Elementy interkulturowe pojawiają się właściwie w każdej rozmowie osób przynależących do dwóch różnych kultur, jednak o ile to możliwe, powinny zostać dodatkowo wyeksponowane.

⁷ H. Brammerts, K. Kleppin: *Selbstgesteuertes Sprachenlernen im Tandem. Ein Handbuch*. Tübingen 2001, s. 101.

co uwolni je od konieczności inwestowania czasu i wysiłku w coś, co nie jest najważniejszą częścią zadania. Podczas gdy tematyka zadań dla zaawansowanych jest bardzo szeroka, to zadania dla początkujących skupiać się powinny na polach tematycznych, do których tradycyjnie ogranicza się nauczanie na tym poziomie znajomości języka. Odstępstwem są zadania dla tandemów zawodowych, które odwołują się często do słownictwa rzadkiego.

Poniżej przedstawiam kilka zadań i omawiam różne sposoby ich wykorzystania na zajęciach tandemowych⁸. Zadania te adresowane są przede wszystkim do osób początkujących z polskiego i niemieckiego kręgu językowego, jednak skonstruowane są w taki sposób, aby także osoby bardziej zaawansowane mogły odnieść pożytek z ich rozwiązywania. Ze względu na uniwersalny temat, można je też łatwo dostosować do potrzeb tandemów innojęzycznych.

Zadanie 1: Dom, w którym mieszkam / Das Haus in dem ich lebe

Dom, w którym mieszkam

Proszę narysować swój dom i opisać go partnerowi/partnerce. Proszę porównać oba domy, swój oraz partnera/partnerki, i zastanowić się, co je różni. Co chciałby państwo zmienić w swoim domu? Jak mieszka statystyczny Polak i Niemiec?

Das Haus, in dem ich lebe

Zeichnen Sie bitte Ihr Haus und erzählen Sie Ihrem Partner oder Ihrer Partnerin etwas da-rüber. Vergleichen Sie bitte beide Häuser mit-einander, Ihres und das Ihres Partners/Ihrer Partnerin. Überlegen Sie gemeinsam, wie sich die Häuser unterscheiden. Was würden Sie an Ihrem Haus gern ändern? Wie wohnen durchschnittliche Deutsche und durchschnittliche Polen?

⁸ Zadania te zostały przygotowane na warsztaty tandemowe, zorganizowane w br. w Niemczech dla nauczycieli języka polskiego i niemieckiego po obu stronach granicy (Angermünde, Pasewalk) i w najbliższym czasie planowana jest ich publikacja w formie książkowej. Ich współautorką jest Susanne Klingborn. Zadania dla bardziej zaawansowanych grup polsko-niemieckich dostępne są w: Brammerts H., Pasięka M.: *Polsko-niemieckie zadania tandemowe*, Potsdam-Warszawa 1998, wyd. PNWM oraz Pasięka M., Krajewski G., Klingborn S.: *Tandem językowy...*

Słowa i zwroty:

mieszkać: na wsi/w mieście/w centrum/na peryferiach

mieć: dom/mieszkanie/willę z ogrodem

mieszkać w bloku

mieć duże/małe mieszkanie

ten dom jest mały, a mój jest duży

ten dom ma ogród, a mój nie ma

to mieszkanie jest podobne do mojego

moja kuchnia nie jest taka duża jak ta

chciał/a/bym mieć takie mieszkanie, ale moje jest mniejsze

chciał/a/bym mieć większy ogród

lubię moje mieszkanie

Wörter und Wendungen:

wohnen: auf dem Land(e)/in der Stadt/im Zentrum/am Stadtrand

haben: ein Haus/eine Wohnung/eine Villa mit (einem) Garten

in einem Plattenbau/Neubaugebiet eine kleine/große Wohnung haben

dieses Haus ist klein und meins ist groß

dieses Haus hat einen Garten und meins hat keinen

diese Wohnung ähnelt meiner meine Küche ist nicht so groß wie diese

ich möchte gerne so eine Wohnung haben, aber meine ist kleiner

ich möchte einen größeren Garten haben

ich mag meine Wohnung/mir gefällt meine Wohnung

Zadanie to przeznaczone jest przede wszystkim dla studentów niezawansowanych i może być wykonywane nawet przez osoby o niewielkiej kompetencji językowej. Ważne jest, aby uczestnicy tandemu uświadomili sobie, jakie oczekiwania mogą wiązać z takim spotkaniem, np. osoby bardziej początkujące powinny skupić się na nauczaniu się bądź przypomnieniu sobie podstawowego słownictwa oraz sformułowaniu krótkiej wypowiedzi z opisem własnego domu.

Oprócz stosownej leksyki i form gramatycznych uczący się mogą też poznać sposób wyrażania pewnych intencji: przekazywania informacji, stawiania pytań o doprecyzowanie, wyrażania stosunku przynależności, wyrażania aprobaty lub dezaprobaty, wyrażania opinii itp. Ważne jest, aby w czasie przeznaczonym na język polski to polski uczestnik tandemu zaczął opisywać swój dom, tak aby jego partner mógł ten opis potraktować jako modelowy. Partnerzy nie powinni w zasadzie oczekiwać od siebie systematycznych objaśnień gramatycznych, lecz uznania lub nie stosowanych przez siebie form gramatycznych, co wiąże się z omówioną wyżej kwestią poprawia-

nia błędów. Dla słabszych językowo uczestników tandemu wymienione w zadaniu sformułowania będą okazją do leksykalnego poznania poprawnych form gramatycznych, osoby bardziej zaawansowane mogą podejść do problemu bardziej systematycznie. Zadanie to stanowić więc może np. okazję do ćwiczenia stopniowania przymiotników oraz konstrukcji porównawczych.

Element interkulturowy, czyli pytanie o zwyczaje mieszkaniowe Polaków i Niemców, wymaga dokonania pewnych głębszych refleksji, tj. zastanowienia się, czy w odniesieniu do tego tematu można mówić o przeciętnym Polaku i Niemcu, a jeśli tak, to jakim grupom osób przypisze się określone zwyczaje mieszkaniowe. Wymiana zdań pokaże różnice kulturowe w podejściu do tego problemu i stanie się impulsem do dalszej rozmowy. Studenci początkujący, którzy nie są w stanie zwerbalizować wszystkich swoich uwag, mogą pomóc sobie rysunkami, które następnie zostaną omówione wspólnie z *native speakerem*. Jeśli zaawansowani uznają, że zadanie jest zbyt proste, można zaproponować im jego modyfikację. Zamiast rysowania własnego domu, mogą otrzymać za zadanie narysowanie domu jako takiego, a następnie porównać oba prototypowe wyobrażenia i zastanowić się, jakie między nimi występują różnice i czym mogą być one spowodowane. Jeśli zadanie to pojawia się na jednym z pierwszych spotkań tandemowych, warto, by osoba prowadząca tandem zaproponowała różne warianty wykonania tego zadania. Nie będzie to oznaczało narzucania czegokolwiek uczącym się, a jedynie pomoże w uzmysłowieniu sobie, jak różnorodnie każde z zadań może zostać potraktowane. Zadanie takie można zaproponować również uczniom w ramach wymiany międzyszkolnej, nawet jeśli jedna ze stron nie będzie zupełnie znała języka partnera. Wtedy jednak punkt ciężkości przeniesie się z elementu językowo-kulturowego na kulturowy i uczestnicy tandemu będą uczyli się po prostu o swoich kulturach.

Cenne jest porównanie zdobytych na zajęciach tandemowych informacji w większej grupie, co nie tylko wzbogaci wiedzę wszystkich uczestników tandemu na temat poznawanej kultury, ale i wskaże wielość opinii, a tym samym przypomni o zachowaniu pewnego dystansu do wypowiedzi partnera. Mimo iż rodzimy użytkownik języka traktowany jest przez swojego rozmówcę jako ekspert językowy i kulturowy, to jednak niewiele potocznych wypowiedzi jest wolnych od błędów.

Zadanie 2: Komputer / Computer

Proszę wyszukać kilka terminów, które nasuwają się Państwu w związku z tematami: komputer i Internet. Może przyda się ich znajomość w języku obcym?

Internet komputer wirusy

*

Oto kilka przykładów, jak można wykonać to zadanie:

Proszę utrwalić sobie z pomocą swojego tandemowego partnera przydatne słowa i zastanowić się, jak poinformować kogoś o konkretnych problemach ze swoim komputerem:

Słownictwo:

być online – strona domowa – ściągnąć (na dysk) – menu – surfować – link – wyszukiwarka – kopiować – myszka – wyciąć – użytkownik – wkleić – napęd – adres poczty elektronicznej – zaznaczyć – formatować – nazwa użytkownika – czatować – zapamiętać – drukować – ostrzeżenie – błąd krytyczny...

albo też porozmawiać z partnerem lub partnerką o swoich osobistych doświadczeniach dotyczących najnowszej techniki – może także o problemach i wątpliwościach związanych z tym tematem.

Jak wygląda sytuacja w domach prywatnych i szkołach?

Czy mogą Państwo wyobrazić sobie dzisiaj życie bez komputera?

Sammeln Sie zunächst einige Begriffe, die Ihnen zum Thema Computer und Internet einfallen. Vielleicht brauchen Sie einiges davon in der Fremdsprache?

Internet Computer Viren

*

Hier einige Anregungen zur Aufgabe:

Festigen Sie mit Hilfe Ihres Tandempartners oder Ihrer Tandempartnerin wichtigen Wortschatz aus Alltag und Berufsleben, und überlegen Sie sich, wie Sie jemanden über Ihre Probleme mit dem Computer informieren würden:

Wortschatz:

online sein – Homepage – downloaden – Menü – surfen – Link – Suchmaschine – kopieren – Maus – ausschneiden – User – einfügen – Laufwerk – E-Mail-Adresse – markieren – formatieren – Benutzername – chatten – speichern – drucken – Warnung – schwerer Ausnahmefehler...

oder unterhalten Sie sich mit Ihrem Tandempartner oder Ihrer Tandempartnerin über Ihre persönlichen Erfahrungen mit der neuen Technik – vielleicht auch über Ihre Probleme und Ihre Skepsis.

Wie sieht die Situation in Privathaushalten oder Schulen aus?

Können Sie sich heute ein Leben ohne Computer noch vorstellen?

Zadanie jest adresowane zarówno do osób, które zajmują się pracą z komputerem zawodowo, jak i do tych wszystkich, którzy komputerami są po prostu zainteresowani. Uczący się mogą założyć, że rozwiązując to zadanie, nauczą się zarówno stosownego słownictwa, jak i formułowania określonych informacji i intencji. Mówiąc o własnych doświadczeniach z komputerem i o problemach, jakie on stwarza, pojawi się zapewne też słownictwo oraz gestykulacja wyrażające emocje, na które to elementy również warto zwrócić uwagę. Początkujący mają możliwość opanowania podanego słownictwa bez potrzeby dochodzenia do jego pojęciowej zawartości drogą tłumaczenia, ponieważ terminologię podano równolegle w obu wersjach językowych. Można tu jednak zwrócić uwagę na to, czy w obu językach w równym stopniu występują zapożyczenia z języka angielskiego i jak wygląda ich forma graficzna. Już samo porównywanie obu języków stanowi o podejściu interkulturowym, jednak zadanie zawiera jeszcze dodatkowy element o tym charakterze, tj. pytanie o obecność komputerów w polskich i niemieckich domach i szkołach, a także o rodzaj zagrożeń, jakie w obu krajach są dostrzegane w tym kontekście. Podejście do tej ostatniej kwestii różniłoby zapewne uczestników tandemu zawodowego (dyskurs fachowy) oraz niezawodowego (dyskurs potoczny), jednak temat może być interesujący dla wszystkich tych, dla których praca z komputerem ma charakter powszedni.

Dwa przedstawione wyżej zadania różni stopień powszechności ich zastosowania. Podczas gdy pierwsze może być wykonane przez każdego uczącego się⁹, do wykonania drugiego potrzebna jest podstawowa wiedza fachowa. Wybierając lub przygotowując zadania tandemowe na konkretne zajęcia, należy taki czynnik uwzględnić. Chociaż zasada autonomii pozwala na podejmowanie indywidualnych decyzji co do akceptacji proponowanych zadań, to jednak ich dobór ma duży wpływ na motywację uczących się. Dobrze o tym pamiętać szczególnie w kontekście niższych klas szkolnych, ponieważ zainteresowanie tematem dla uczniów w takim wieku ma znaczenie podstawowe¹⁰. Zadania mogą więc uwzględnić pasje nastolatków – od telefonu komórkowego po piłkę nożną (choć oba tematy mogą się pojawić w bardziej wymagających zadaniach na poziom wyższy).

⁹ W tego typu zadaniach należy jedynie różnicować formy poleceń stosowane w instrukcji (formalne i nieformalne).

¹⁰ Moje własne doświadczenia w prowadzeniu tandemu ograniczają się do osób dorosłych, chociaż różnice wiekowe w grupach tandemowych sięgały od 18 do 75 roku życia.

Większość zadań tandemowych dla początkujących stanowi okazję do zastosowania w autentycznym dialogu materiału poznanego w trakcie zajęć tradycyjnych¹¹. Bardzo korzystne jest więc, gdy zadania tandemowe korespondują bezpośrednio z tymi zajęciami i gdy uczestnicy tandemu mają dostęp do zadań wcześniej, tak by mogli się do nich wstępnie przygotować.

Jak wspomniano wyżej, praca w tandemie wymaga dużej motywacji i gotowości do współpracy z drugą osobą. To, że trud taki się opłaca, poświadczają liczne wypowiedzi uczestników zajęć tandemowych – także początkujących, którzy dochodzą do wniosku, że nawet zajmowanie się tak „zwykłymi” zadaniami, jak uczenie się słówek, podczas pracy w grupie daje większe możliwości i przynosi większą satysfakcję. Ważne jest jedynie, aby motywacja po obu stronach była równie silna, ponieważ wyzwala inwencję, która decyduje o powodzeniu całego przedsięwzięcia.

Małgorzata Pasieka – starszy wykładowca w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Jest autorką i współautorką wielu artykułów z zakresu nauczania języka polskiego jako obcego oraz książek: *Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia dla początkujących* (Wrocław 2001), *Tandem językowy. Teoria i praktyka na przykładzie polsko-niemieckim* (Wrocław 2003). Od wielu lat zajmuje się nauczaniem tandemowym w grupach polsko-niemieckich.

¹¹ Tandem może być też doskonale wykorzystywany przez samouków, którzy są już wprawieni w podejmowaniu decyzji dotyczących własnego uczenia się.